

Sygn. akt I C 208/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2023 r.

Sąd Rejonowy w Piszcu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Magdalena Łukaszewicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Anita Topa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 sierpnia 2023 roku

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko D. S.

o zapłatę

o r z e k a:

Zasądza od pozwanego D. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 2 620,00 zł (dwa tysiące sześćset dwadzieścia złotych) z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 09.12.2022r. do dnia zapłaty.

Oddala powództwo w pozostałej części.

Zasądza od pozwanego D. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 888,50 zł (osiemset osiemdziesiąt osiem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

Nakazuje zwrócić powodowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 562 zł (pięćset sześćdziesiąt dwa złote) tytułem różnicy między uiszczoną, a należną opłatą sądową od pozwu.

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wytoczyła powództwo w postępowaniu nakazowym przeciwko D. S. o zapłatę kwoty 11 187,14 złotych wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódka wskazała, że roszczenie dochodzone pozwem powstało w związku z umową zawartą z konsumentem. Pozwany poprzez podpisanie weksla dnia 29 grudnia 2021 roku zobowiązał się do zapłaty w dniu 8 grudnia 2022 roku kwoty wskazanej na wekslu w wysokości 11 187,14 złotych. Powód wezwał pozwanego do wykupu weksla, jednak do dnia sporządzenia pozwu pozwany nie dokonał żadnej wpłaty.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 10 marca 2023 roku w sprawie I Nc 22/23 Sąd Rejonowy w Piszcu zasądził od pozwanego na rzecz powódki całość dochodzonego roszczenia wraz z kosztami postępowania.

Pozwany w terminie wniósł zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wnosząc o uchylenie nakazu zapłaty co do kwoty 8 040,14 złotych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że pozaodsetkowe koszty kredytu równają się wysokości kapitału. Pozwany podkreślił, że spłacił 7 rat po 410 złotych każda. Wskazał, że pomimo, iż podpisał weksel i deklarację wekslową nie był do końca świadomy znaczenia podpisanych dokumentów. Ponadto (...) odjęła od wypłaconej pożyczki 500 złotych w ramach ubezpieczenia oraz do każdej raty dodano 30 złotych tytułem ubezpieczenia.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 28 grudnia 2021 roku pomiędzy (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W., a D. S. została zawarta umowa pożyczki gotówkowej nr (...), w ramach której D. S. przyznana została kwota 6000 złotych, całkowita kwota do zapłaty wynosiła natomiast 14 040 złotych, która miała być spłacona w 36 ratach po 390 złotych.

Z związku z udzieleniem pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany był ponieść następujące koszty: opłatę przygotowawczą – 340 złotych, prowizję dla pośrednika finansowego – 280 złotych oraz prowizja pożyczkodawcy – 5 380 złotych. Całkowity koszt kredytu wynosił 8 040 złotych.

D. S. w dniu 29 grudnia 2021 roku podpisał deklarację wekslową, a także weksel in blanco.

W czasie trwania umowy D. S. spłacił pożyczkę do kwoty 2 880 złotych.

W związku z utratą przez D. S. płynności finansowej, zaprzestał on spłacać zaciągniętą pożyczkę. W dniu 9 listopada 2022 roku (...) Spółka Akcyjna wypowiedziała D. S. umowę nr (...) zawartej w dniu 29 grudnia 2021 roku oraz wezwała do wykupu weksla w kwocie 11 187,14 złotych.

(okoliczności bezsporne, dowód: umowa pożyczki k. 6-9, weksel k. 10, pismo z 9.11.2022r. k. 11, deklaracja wekslowa k. 12)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie wyłącznie częściowo.

Ustalony w sprawie stan faktyczny w zasadzie pozostawał poza sporem. Przedłożone Sądowi dokumenty nie budziły wątpliwości, a ich prawdziwość i wiarygodność nie była kwestionowana przez strony.

Sąd ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału mając na uwadze, że przepis art. 233 § 1 k.p.c. zobowiązuje Sąd do oceny konkretnych dowodów w związku z całym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Ponadto Sąd wziął pod uwagę, że zasada swobodnej oceny dowodów nie może być rozumiana jako ich dowolna ocena, ale jest ograniczona wymaganiami prawa procesowego i doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego rozumowania, zgodnie z którymi dowody należy ocenić w sposób wszechstronny, racjonalny i bezstronny.

Sąd miał na uwadze zwłaszcza to, że zgodnie z przepisem art. 232 k.p.c. to strony, jako dysponenty toczącego się postępowania, nie zaś Sąd, są obowiązane wykazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Pozwany skutecznie przeniósł spór w przedmiotowej sprawie na grunt stosunku podstawowego. Biorąc pod uwagę treść wniesionych zarzutów od nakazu zapłaty Sąd doszedł do przekonania, że sprawa powinna zostać oceniona z punktu widzenia zasadności roszczenia wynikającego z umowy pożyczki z dnia 29 grudnia 2021 roku, której spłata zabezpieczona została wystawionym przez pozwanego wekslem in blanco.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana zakwestionowała wysokość dochodzonego przez powódkę roszczenia wskazując, że żądane kwoty są nienależne powodowej spółce, kwestionując przy tym postanowienia łączącej strony umowy. Z tego względu Sąd zobowiązany był ocenić zasadność roszczenia powodowej spółki przez pryzmat całokształtu przepisów prawa materialnego, nie wyłączając przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych.

Zawarta przez strony niniejszego sporu umowa pożyczki gotówkowej z dnia 29 grudnia 2021 roku, według obowiązującego w dacie zawarcia tej umowy stanu prawnego, jest umową o kredyt konsumencki określona w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1028) o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią tego przepisu przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550,00 złotych albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Jak z kolei stanowi przepis art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Umowa z 29 grudnia 2021 roku została przez powodową spółkę rozwiązana z zachowaniem trybu określonego ust. 8 pkt 8.1-8.2 umowy, stanowiącym, że pożyczkodawca może wypowiedzieć umowę w przypadku gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania. Pożyczkodawca może wezwać pożyczkobiorcę do zapłaty na piśmie, na adres pożyczkobiorcy, wskazany we wniosku kredytowym lub inny adres wskazany przez pożyczkodawcę. Pożyczkodawca zobowiązany jest do zachowania 30 dniowego okresu wypowiedzenia warunków umowy. Wypowiedzenie umowy jest równoznaczne z postawieniem w stan natychmiastowej wymagalności należnej pożyczkodawcy całkowitej kwoty do zapłaty, o czym pożyczkodawca poinformuje pożyczkobiorcę w oświadczeniu o wypowiedzeniu, wzywając go do zapłaty wymaganej kwoty. Pożyczkodawca ma prawo wypełnić weksel in blanco, na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Jak wynika z ustaleń faktycznych, z poszanowaniem powyższego postanowienia umownego, powodowa spółka najpierw wezwała pozwanego do zapłaty zaległych należności, a następnie rozwiązała umowę z zachowaniem okresu wypowiedzenia. Wezwanie do zapłaty zostało skutecznie doręczone, co nie było kwestionowane przez pozwanego.

W myśl art. 385¹ § 3 k.c. nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie natomiast z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, z tym zastrzeżeniem, że nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 1 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z zacytowanym powyżej przepisem nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 27.01.2011r. w sprawie VI ACa 771/10).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacji, w której w rażąco sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę formułując konkretne postanowienie umowy. Określenie "rażąco" należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 14.09.2011r. w sprawie VI ACa 291/11). Rażąco naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 14.12.2010r. w sprawie VI ACa 487/10).

W tym miejscu należy wskazać, że w świetle przepisów art. 385¹ k.c. - 385²k.c., niedozwolonymi postanowieniami umownymi są przede wszystkim postanowienia pkt 1.4 ppkt c umowy dotyczące wysokości prowizji powódki. Z treści zawartej umowy w rozpoznawanej sprawie wynika, że pozwany został obciążony prowizją w kwocie 5 380 złotych, podczas gdy faktycznie wypłacona mu kwota pożyczki wynosiła 5500,00 złotych. Koszt prowizji zatem był niemalże równy z kwotą wypłaconej pozwanemu gotówki.

W ocenie sądu rażąco wygórowana prowizja nie jest przypadkowa. W pierwszym rzędzie należy z całą stanowczością stwierdzić, że to powodowa spółka decyduje komu udzielane są pożyczki i to powodowa spółka ustala zasady oceny zdolności kredytowej swoich potencjalnych klientów czy też oceny ich stanu zdrowia, wieku itp. W konsekwencji to powodowa spółka podejmuje ryzyko udzielenia pożyczek osobom, których sytuacja nie daje należytej gwarancji wywiązania się z obowiązku spłaty pożyczki. Niedopuszczalne jest przerzucanie na klientów ryzyka powodowej spółki związanego z możliwością niespłacania pożyczki przez klientów, których sytuacja osobista i zdrowotna nie daje należytej gwarancji wywiązania się z zawartych umów. Przyjęte w ramach strategii powodowej spółki zasady udzielania pożyczek bezzasadnie uwzględniają przerzucenie na pożyczkobiorców kosztów ubezpieczenia umów w tak rażącej wysokości, jak prowizja występująca w rozpoznawanej sprawie. Mogłoby się wydawać, iż przyczyną ustalenia wysokości prowizji jest wyłącznie okoliczność, że powodowa spółka udziela pożyczek osobom o niewielkiej zdolności kredytowej bądź osobom, których sytuacja majątkowa, finansowa, rodzinna, a przede wszystkim zdrowotna nie jest skrupulatnie sprawdzana co podwyższa ryzyko prowadzonej działalności. Podkreślić jednak należy, że spółka pobiera prowizję, której wysokość przekracza wszelkie rozsądne granice i stanowi w zasadzie główne źródło dochodu powodowej spółki wynikające z zawieranej umowy.

Działanie powodowej spółki w tych okolicznościach można oceniać nie tylko jako nieuzasadnione zabezpieczenie swoich interesów i całkowite przerzucenie ryzyka prowadzenia działalności na konsumenta. Działanie tego rodzaju jest skierowanym w celu osiągnięcia maksymalnego zysku celowym działaniem powodowej spółki na szkodę konsumenta, który ponosi niewspółmierne i nieproporcjonalne koszty uzyskania pożyczki w stosunku do samej kwoty, którą otrzymuje w związku z zawarciem umowy. Nie można oprzeć się wrażeniu, że działalność powodowej spółki polega na udzielaniu pożyczek osobom całkowicie niezorientowanym w realiach rynkowych bądź osobom zdeterminowanym pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, które godzą się na wszelkie warunki aby uzyskać natychmiastowo środki pieniężne. Dodatkowo o wysokości prowizji otrzymywanej przez powodową spółkę z tytułu ubezpieczenia umowy pozwany (tak, jak i inni klienci powodowej spółki) nie był informowany. Obciążanie klientów powodowej spółki kosztami przekraczającymi wysokość wypłaconej im kwoty, przy uwzględnieniu, że umowa nie przedstawia w sposób uczciwy i rzetelny rzeczywistego zysku powodowej spółki w tym zakresie, jest działaniem nieuczciwym, nierzetelnym i sprzecznym z dobrymi obyczajami, które cechować powinien przeciwieństwo szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, a nie chęć maksymalnego zysku i zabezpieczenia swoich interesów kosztem konsumenta.

Dobre obyczaje, o których mowa w 385¹ § 1 k.c., to normy obyczajowe, wyznaczające standardy uczciwych zachowań stron w praktyce kontraktowej i akceptowane powszechnie przez większość uczestników obrotu. Biorąc pod uwagę szczególne okoliczności rozpoznawanej sprawy, nie można mieć jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że postanowienia pkt 14 umowy pożyczki z 29 grudnia 2021 roku, dotyczące ustalenia prowizji w wysokości 5 380 złotych, przy uwzględnieniu, iż faktycznie wypłacona pozwanemu kwota wynosiła 5 500 złotych, kształtują prawa i obowiązki pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a z tego względu postanowienia te są niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W związku z tym postanowienia powyższe nie są dla pozwanego wiążące, a strony związane są umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 1 i § 2 k.c.). Z tego względu powodowej spółce nie przysługuje wynagrodzenie z tytułu prowizji.

Dlatego też w związku z faktem, że roszczenie o zapłatę prowizji zostało uznane za bezzasadne, powódka powinna dokonać przeliczenia należnych odsetek oraz wykazać ich odpowiednio pomniejszoną wysokość, czego nie uczyniła. Ponadto na podstawie dowodów z akt nie sposób ustalić jaką część wpłaconej przez pozwanego kwoty 2 880 złotych została zaliczona na poczet spłaty kapitału, na poczet spłaty odsetek oraz na opłatę przygotowawczą.

O ile powódce z całą pewnością należą się odsetki za opóźnienie oraz opłata przygotowawcza, to jednak ich wysokość nie została wykazana, dlatego też powództwo nie mogło zostać w tym zakresie uwzględnione.

Nadto należy wskazać, że powódka nie udowodniła zasadności prowizji dla pośrednika finansowego. Z materiału dowodowego nie wynika, iż umowa została zawarta z udziałem pośrednika. W aktach sprawy nie ma także dowodu na to, aby pozwany miał zawartą odrębną umowę z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością, a także, że pozwany złożył dyspozycję przelewu na rzecz wymienionego wyżej podmiotu kwoty 500 złotych.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego D. S. na rzecz powódki (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. 2 620 złotych z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 9 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Zgodnie z przepisem art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu).

Z kolei przepis art. 100 k.p.c. stanowi, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powódka, która wygrała sprawę w 23,4%, poniosła koszty postępowania przed Sądem w wysokości 3797 złotych, na które złożyły się: opłata od pozwu w wysokości 182 złotych, opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w wysokości 17,00 złotych, koszty zastępstwa procesowego 3600 złotych.

Z kolei pozwany, który wygrał sprawę w 77,6%, został zwolniony z obowiązku ponoszenia opłaty w wysokości 563 złotych od zarzutów od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym

Mając na uwadze powyższe, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 888,50 złotych (3797 zł x 23,4%) tytułem zwrotu części kosztów procesu.

Na podstawie art. 80 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd zwrócił powodowi kwotę 562 złotych tytułem nadpłaconej opłaty sądowej od pozwu.